

Dariusz Zapiór

Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

ORCID: 0009-0007-7984-8053

Wojska Obrony Terytorialnej w obliczu pandemii COVID-19. Percepcja ludności lokalnej miasta Nowego Sącza

Rola Wojsk Obrony Terytorialnej w zapewnianiu bezpieczeństwa społeczności lokalnych

Kompetencje organów mających za zadanie zarządzanie bezpieczeństwem narodowym podlegają konieczności ciągłej adaptacji do realiów zmiennego środowiska bezpieczeństwa i zagrożeń. Efektywność procesu zapewniania bezpieczeństwa jest uzależniona od zdolności adaptacyjnych, współpracy organów oraz umiejętności optymalnego zarządzania dostępnymi zasobami i narzędziami umożliwiającymi adekwatne zastosowanie ich do zaistniałej sytuacji i aktualnych wyzwań¹.

Społeczność lokalna to istotny element w życiu społeczeństwa oraz działalności państwa. Może ona odgrywać rolę twórczą w stosunku do społeczeństwa oraz państwa dzięki posiadaniu atrybutywnych cech, będących wartościami praktycznymi i racjonalnymi².

¹ W. Molek, K. Stec, R. Marciniak (2011). Zarządzanie kryzysowe w systemie kierowania bezpieczeństwem narodowym. „Bezpieczeństwo Narodowe” nr 17, s. 45-60.

² J. Mazur (2017). Profilaktyka w lokalnej społeczności jako przeciwdziałanie zagrożeniom – czynniki sprzyjające i bariery. Refleksja socjologiczna. W: Z. Wilk-Woś (red.). Bezpieczeństwo

Andrzej Urban twierdzi, że społeczność lokalna to „grupa ludzi zamieszkująca wspólnie niewielkie terytorium. Każda społeczność lokalna może być określona takim składnikami, jak: przestrzeń terytorialna, zamieszkała tam ludność, system powiazań i zależności ludzi oraz instytucji, społeczne interakcje oraz kulturowe i psychospołeczne więzi łączące część lub całość mieszkańców z daną strukturą społeczno-przestrzenną”³.

Uwzględniając interpretację terminu „społeczność lokalna” w odniesieniu do dyscypliny nauk o bezpieczeństwie, definiuje się bezpieczeństwo społeczności lokalnej jako stan równowagi oraz zdolność do przeciwdziałania zagrożeniom w ściśle określonej przestrzeni geograficznej, gdzie współistnieją relacje bilateralne i multilateralne. Stan ten dotyczy podmiotów państwowych, które nie zawsze wywierają bezpośredni wpływ na rozszerzony kontekst terytorialny bezpieczeństwa, pozwalając na utrzymanie względnej stabilności i zachowując umiejętność neutralizowania zagrożeń na poziomie lokalnym⁴.

Ryszard Jakubczak zwraca uwagę, że władze Polski wykazują tendencję do opierania bezpieczeństwa kraju na obecności obcych wojsk na terytorium państwa. W jego ocenie, bardziej racjonalnym rozwiązaniem byłby rozwój własnego potencjału obronnego. Autor podkreśla, że decyzje takie jak likwidacja Wojsk Obrony Terytorialnej w 2008 roku, zniesienie powszechnej służby wojskowej czy rezygnacja z realizacji przedmiotu szkolnego przysposobienie obronne systematycznie osłabiały zdolności obronne państwa. Podkreśla, że konsekwencją tych działań jest brak nabywania przez młodzież umiejętności związanych z obsługą broni i posługiwaniem się nią, co skutkuje nieprzygotowaniem kolejnych pokoleń do obrony, mimo że Konstytucja RP przewiduje taki obowiązek⁵.

Wojska Obrony Terytorialnej (WOT), będące piątym rodzajem Sił Zbrojnych RP, posiadają postawione zadania dotyczące zapewniania bezpieczeństwa społecznościom lokalnym, wśród których znajdują się m.in.:

- zapewnianie ciągłej gotowości obronnej Rzeczypospolitej Polskiej,
- zabezpieczanie ludności przed konsekwencjami zaistnienia klęsk żywiołowych, w tym likwidacja ich skutków, ochrona dóbr materialnych,

i zarządzanie kryzysowe. *Bezpieczeństwo społeczności lokalnych*. „Przedsiębiorczość i zarządzanie”, tom XVIII, zeszyt 5, część III. Wydawnictwo Społecznej Akademii Nauk. Łódź-Warszawa, s. 38-53.

³ A. Urban (2012). *Wpływ ukształtowania przestrzeni publicznej na bezpieczeństwo społeczności lokalnych*. Wydawnictwo Naukowe Akademii Obrony Narodowej. Warszawa.

⁴ W. Fehler (2009). *Lokalny wymiar wewnętrznego bezpieczeństwa państwa*. W: W. Fehler (red.). *Bezpieczeństwo w środowisku lokalnym*. Warszawa.

⁵ R. Jakubczak (2020). *Komponenty Sił Zbrojnych w obronie narodowej Polski*. W: R. Jakubczak (red.). *Współczesna obrona narodowa*. Fundacja Historia i Kultura. Warszawa, s. 37-96.

- prrowadzenie akcji poszukiwawczych i ratowniczych oraz aktywny udział w realizacji zadań na rzecz zarządzania kryzysowego,
- współpraca z elementami systemu obronnego państwa,
 - kształtowanie w społeczeństwie postaw i wartości o charakterze patriotyczno-obywatelskim⁶.

Skuteczne funkcjonowanie obrony powszechnej wymaga ścisłej współpracy pomiędzy komponentami obrony militarnej i pozamilitarnej, co zostało podkreślone przez Jakubczaka. Zaznacza on, że kluczową rolę w zapewnianiu bezpieczeństwa narodowego RP odgrywa właściwie zorganizowana Obrona Terytorialna, przyjmująca postać systemu powszechnej Obrony Terytorialnej⁷.

Sednem działalności WOT jest kreowanie oraz utrzymanie stabilnego i bezpiecznego środowiska społeczności lokalnych. Cel ten realizuje się poprzez rozwijanie współpracy pomiędzy środowiskami cywilnymi a wojskowymi (współpraca cywilno-wojskowa), aktywny udział w inicjatywach związanych z ochroną ludności i mienia, a także prowadzenie działań komunikacyjnych, które mają na celu propagowanie i kształtowanie postaw patriotyczno-obywatelskich bezpośrednio w społecznościach lokalnych⁸.

Działania przeciwpandemiczne realizowane przez Wojska Obrony Terytorialnej

W ramach przeciwdziałania pandemii COVID-19, WOT zostały zaangażowane w działania logistyczne. Polegały one na dostarczaniu żywności, sprzętu medycznego oraz innych niezbędnych artykułów osobom potrzebującym, w tym objętym kwarantanną w związku z podejrzeniem zarażenia wirusem SARS-CoV-2. Realizacja tych działań odbywała się w ramach operacji „Odporna Wiosna”. Przedsięwzięcie „Trwała Odporność”, w którym uczestniczyły jednostki WOT, miało na celu wsparcie jednostek ochrony zdrowia i instytucji sanitarnych, zapewniając nie tylko gotowość do reagowania kryzysowego, ale także bezpośrednie wsparcie dla placówek opieki społecznej, władz samorządowych oraz szpitali. W początkowej fazie pandemii żołnierze WOT wspierali Straż Graniczną, dokonywali pomiarów temperatury ciała, organizowali przejścia graniczne, zamykali drogi, oferowali wsparcie logistyczne osobom

⁶ Zadania WOT. <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/zadania-wot> [dostęp: 04.03.2025].

⁷ R. Jakubczak (2020). *Powszechna Obrona Terytorialna w bezpieczeństwie narodowym RP*. Fundacja Historia i Kultura. Warszawa.

⁸ P. Żukowski (2020). *Rola Terytorialnej Służby Wojskowej w systemie bezpieczeństwa militarnego Rzeczypospolitej Polskiej*. „Studia Bezpieczeństwa Narodowego”, 17(1). Wojskowa Akademia Techniczna. Warszawa, s. 157-166.

przekraczającym granicę, patrolowali punkty kontrolne oraz zbierali karty lokalizacyjne na lotniskach i morskich przejściach granicznych⁹.

W związku ze zwiększoną liczbą zachorowań i osób objętych kwarantanną niezbędnym stało się użycie WOT w celu wsparcia Policji, w ramach którego żołnierze realizowali patrole, monitorowali kwarantannę samodzielnie oraz wspólnie z funkcjonariuszami. Wsparcie systemu ochrony zdrowia obejmowało organizację i obsługę punktów wymazowych, transport materiałów biologicznych, dystrybucję środków ochronnych oraz leków czy budowę tymczasowych szpitali. Dzięki takim działaniom WOT przyczyniły się do zwiększenia efektywności podejmowanych zadań medycznych i logistycznych w walce z pandemią¹⁰.

W odpowiedzi na potrzeby osób należących do grup ryzyka ciężkiego przebiegu choroby, żołnierze Wojsk Obrony Terytorialnej realizowali ewakuacje pensjonariuszy placówek opiekuńczych, pobierali wymazy oraz dostarczali żywność i środki ochrony indywidualnej. Wsparcie obejmowało także organizację transportu na wizyty lekarskie oraz pomoc w codziennych czynnościach. W obszarze logistyki WOT wspierały organizacje pozarządowe w przewożeniu materiałów pomocowych oraz współpracowali z Regionalnymi Centrami Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa. Działania informacyjne WOT (organizacja infolinii zapewniającej wsparcie psychologiczne i edukacyjne, szkolenia dla instytucji oraz kampanie profilaktyczne) przyczyniły się do zwiększenia świadomości społecznej na temat zasad bezpieczeństwa¹¹.

W okresie pandemii COVID-19 11 Małopolska Brygada Obrony Terytorialnej (11 MBOT) aktywnie wspierała administrację publiczną miasta Nowego Sącza. Wnioski wojewody małopolskiego o skierowanie wydzielonych sił i środków 11 MBOT do działań przeciwkryzysowych skutkowały realizacją zadań obejmujących wsparcie placówek ochrony zdrowia oraz podmiotów sanitarnych, a także dostarczanie żywności, sprzętu medycznego i innych niezbędnych produktów, w tym dla osób objętych kwarantanną z powodu podejrzenia zakażenia wirusem SARS-CoV-2¹².

Jednym z zadań było wsparcie w transporcie środków dezynfekcyjnych i ochrony osobistej z Wojewódzkiego Magazynu Obrony Terytorialnej

⁹ S. Tratkiewicz, I. Wróbel. *Działania realizowane przez WOT w celu zapewnienia wsparcia podmiotom układu pozamilitarnego w czasie trwania pandemii COVID-19*. Rządowe Centrum Bezpieczeństwa. <https://www.gov.pl/web/rcb/dzialania-realizowane-przez-wot-w-celu-zapewnienia-wsparcia-podmiotom-ukladu-pozamilitarnego-w-czasie-trwania-pandemii-covid-19> [dostęp: 11.03.2025].

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ *Ibidem*.

¹² Załącznik nr 1 – wiadomość od Eksperta Oddziału Spraw Obronnych Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie, dotycząca wsparcia udzielonego przez 11MBOT w trakcie pandemii COVID-19.

w Krakowie do jednostek samorządowych na terenie województwa, w tym do Nowego Sącza, gdzie dostarczono m.in. 7 palet środków do dezynfekcji dla placówek opieki nad dziećmi. Realizacja tych zadań wymagała wydzielania dwóch środków transportowych wraz z kierowcami oraz żołnierzami do załadunku¹³.

Kolejnym zadaniem było pobieranie wymazów w systemie drive-thru od pracowników największych zakładów produkcyjnych w Nowym Sączu. Do realizacji tego zadania zadysponowano 15 zespołów wymazowych wyposażonych w odpowiednie środki transportu, które umożliwiały zabezpieczenie przejazdów oraz przewóz materiałów biologicznych do laboratoriów¹⁴.

Warto podkreślić, że liczba realizowanych przez 11 MBOT przedsięwzięć wspierających walkę z pandemią była znacznie większa, a szczegóły operacyjne, dotyczące m.in. miejsca, liczby zaangażowanych żołnierzy oraz użytych środków transportowych ustalano na bieżąco, pozostając w gestii dowódcy 11 MBOT¹⁵.

Próby uzyskania tych danych przez autora niniejszego artykułu naukowego nie przyniosły oczekiwanego rezultatu z uwagi na brak odpowiedzi na skierowane wnioski.

Działania przeciwpandemiczne realizowane w Nowym Sączu przez 11 MBOT stanowią przykład skutecznej współpracy cywilno-wojskowej w sytuacji kryzysowej. Realizacja transportu niezbędnych środków i organizacja mobilnych punktów pobierania materiałów biologicznych świadczy o elastyczności i gotowości do reagowania w dynamicznie zmieniającej się sytuacji epidemicznej. Podkreśla to konieczność dalszych badań w celu uzyskania pełnego obrazu podejmowanych inicjatyw. Takie podejście badawcze może przyczynić się do lepszego przygotowania formacji na przyszłe wyzwania epidemiologiczne oraz może zwiększyć efektywność działań w sytuacjach kryzysowych.

Metodologia realizowanych badań empirycznych

Badania realizowane w celu przedstawienia postrzegania WOT przez społeczność lokalną miasta Nowego Sącza w kontekście podejmowanych przez tę formację działań przeciwkryzysowych, związanych ze współpracą cywilno-wojskową w trakcie trwania pandemii COVID-19, prowadzone były na terenie miasta Nowego Sącza od czerwca do października 2024.

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ *Ibidem*.

Populacja Nowego Sącza końcem 2023 roku wynosiła 80 400 osób, co stanowiło 2,3% ogółu ludności województwa małopolskiego¹⁶. Podjęcie działań związanych z obliczeniem wielkości próby reprezentatywnej dla miasta wymagało uwzględnienia czynników takich jak poziom ufności, dopuszczalny błąd oszacowania (margines błędu) oraz odchylenie standardowe. Powszechnie stosowanymi wartościami poziomu ufności to 90%, 95% i 99%. Prowadząc obliczenia próby reprezentatywnej dla Nowego Sącza, założono poziom ufności 95% oraz margines błędu 5%. Do prowadzenia obliczeń wykorzystano wzór na minimalną liczebność próby przy znanej liczebności populacji¹⁷:

$$\frac{n = N \cdot Z^2 \cdot p(1-p)}{(N-1) \cdot E^2 + Z^2 \cdot p(1-p)}$$

gdzie:

n – wielkość próby,
 N – wielkość populacji (80 400 osób),
 Z – wartość odpowiadająca wybranemu poziomowi ufności,
 p – szacowany odsetek populacji posiadający daną cechę (przyjęto 0.5 jako najbardziej konserwatywną wartość),
 E – dopuszczalny błąd oszacowania (margines błędu, tutaj 0.05).

Przyjmując:

N = 80 400 osób,
 Z = 1,96 (dla poziomu ufności 95%),
 p = 0,5 (wartość konserwatywna),
 E = 0,5 (margines błędu),

wyznaczono poszczególne elementy:

$Z^2 = 1,96^2 \approx 3,8416$,
 $p(1-p) = 0,5 \cdot 0,5 = 0,25$.

¹⁶ Informator statystyczny – miasto Nowy Sącz 2024. GUS https://krakow.stat.gov.pl/download/gfx/krakow/en/defaultaktualnosci/1090/4/14/1/informator_statystyczny_miasto_nowy_sacz_2021.pdf [dostęp: 15.06.2024].

¹⁷ K. Jabłońska, A. Sobieraj (2013). *Metodyka dobierania próby badawczej w naukach społecznych*. „Bezpieczeństwo i technika pożarnicza”, tom 32, wydanie 4. Józefów, s. 31-36.

Obliczanie licznika:

$Licznik = N \cdot Z2 \cdot p(1-p) = 80\,400 \cdot 3,8416 \cdot 0,25$
Ponieważ $3,8416 \cdot 0,25 = 0,96043$ otrzymujemy:
 $Licznik = 80\,400 \cdot 0,9604 \approx 77\,216,16$.

Obliczanie mianownika:

$Mianownik = (N-1) \cdot E2 + Z2 \cdot p(1-p)$
 $N-1 = 80\,399$
 $E2 = (0,05)^2 = 0,0025$

Zatem: $(N-1) \cdot E2 = 80\,399 \cdot 0,0025 \approx 200,9975$.
Dodajemy $Z2 \cdot p(1-p) = 0,9604$
 $Mianownik \approx 200,9975 + 0,9604 \approx 201,9579$.

Ostateczne wyliczenie: $n \approx 77\,216,16 : 201,9579 \approx 382$.

Aby uzyskać próbę reprezentatywną dla populacji liczącej 80 400 osób z poziomem ufności 95% i marginesem błędu 5%, potrzebna jest próba wynosząca około 382 osoby. Uzyskanie odpowiedzi na pytanie dotyczące wielkości próby reprezentatywnej dla ludności lokalnej omawianego miasta pozwoliło na adekwatne przedstawienie percepcji ludności lokalnej Nowego Sącza w kontekście działań WOT w pandemii COVID-19.

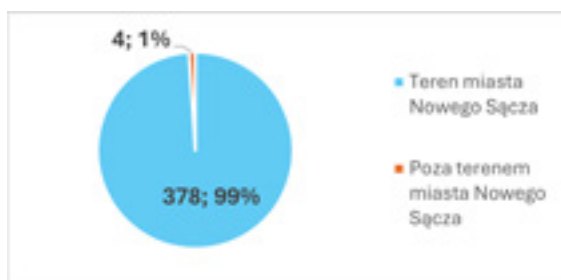
Analizy naukowe dotyczące WOT w kontekście pandemii COVID-19 skupiają się na całościowej prezentacji działań realizowanych przez tę formację jako przykład wsparcia wojskowego dla władzy cywilnej i społeczeństwa. Dotychczasowe prace naukowe nie dostarczają wnikliwej analizy percepcji i opinii społeczności lokalnej wobec działań WOT w okresie pandemii¹⁸.

W niniejszej pracy badawczej realizowane badania mają charakter nowatorski, przyczyniając się do poszerzenia wiedzy oraz metodyki jej pozyskiwania w obszarze nauk o bezpieczeństwie. Badania zostały przeprowadzone przy użyciu metody sondażu diagnostycznego z zastosowaniem techniki ankietowania, opartej na kwestionariuszu ankiety. Formularz składał się z 14 pytań.

¹⁸ K. Gąsiorek, A. Marek (2020). *Działania WOT podczas pandemii COVID-19 jako przykład wojskowego wsparcia władz cywilnych i społeczeństwa*. „Wiedza Obronna. Kwartalnik Towarzystwa Wiedzy Obronnej”, tom 272 nr 3. Warszawa, s. 61-75.

Percepcja ludności lokalnej miasta Nowego Sącza w kontekście działań WOT w obliczu pandemii COVID-19 – wyniki badań empirycznych

Pierwsze pytanie weryfikowało, czy respondent mieszkał na terenie miasta Nowego Sącza w okresie od 20 marca 2020 roku do 30 czerwca 2023 roku. Wybrany przedział czasowy pokrywa się z ogłoszonym stanem epidemii w Polsce (20.03.2023 roku)¹⁹. Dzień 30.06.2023 roku był ostatnim oficjalnym dniem pandemii – 1.07.2023 roku odwołano na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stan zagrożenia epidemicznego w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2²⁰. Zgodnie z danymi przedstawionymi na Wykresie 1, około 99% respondentów było w tym okresie mieszkańcami Nowego Sącza.

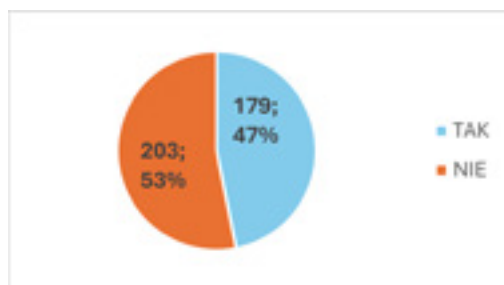
Wykres 1. Miejsce zamieszkania respondentów w trakcie trwania stanu epidemii COVID-19 (okres od 20.03.2020 do 30.06.2023), n=382

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Zebrane odpowiedzi na drugie pytanie wskazują, że 47% respondentów zaobserwowało obecność żołnierzy WOT na terenie Nowego Sącza w trakcie trwania stanu epidemii COVID-19. Pozostała część wskazała odpowiedź negatywną (Wykres 2).

¹⁹ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. 2020 poz. 491).

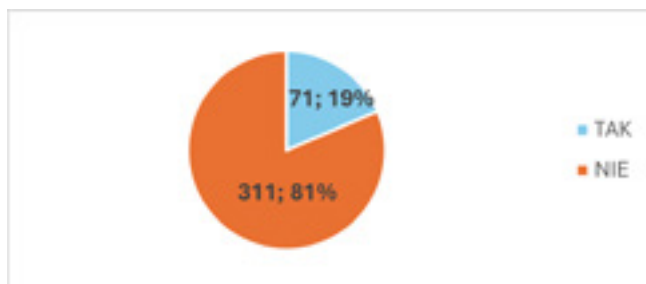
²⁰ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 14 czerwca 2023 r. w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz.U. 2023 poz. 1118).

Wykres 2. Czy respondent zaobserwował obecność żołnierzy WOT na terenie miasta Nowego Sącza w trakcie trwania stanu epidemii COVID-19? n=382

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Na podstawie trzeciego pytania ankiety stwierdzono, że 19% respondentów było świadkami działań przeciwpandemicznych WOT w Nowym Sączu, podczas gdy 81% nie odnotowało takiej aktywności (Wykres 3).

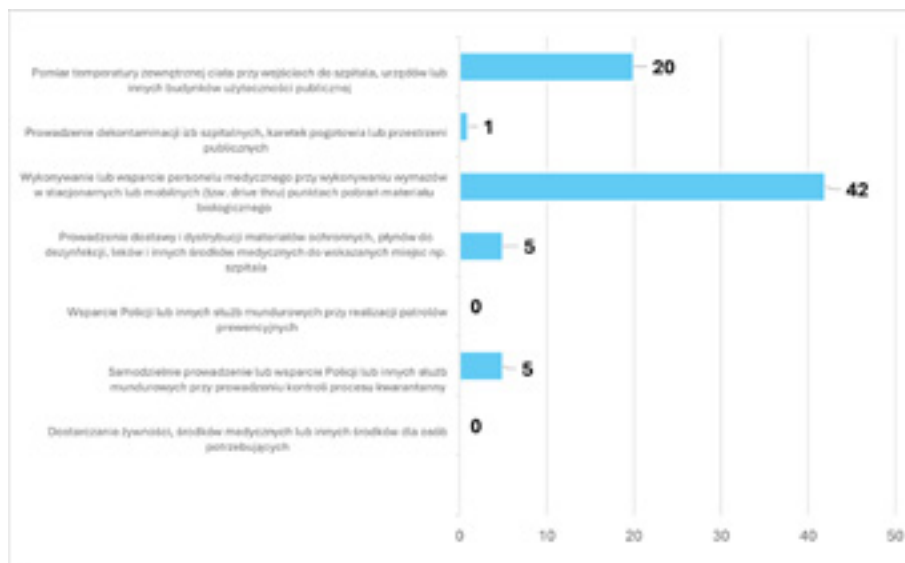
Wykres 3. Czy respondent był świadkiem działań przeciwpandemicznych, realizowanych przez WOT w Nowym Sączu? n=382

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Pytanie czwarte i piąte zostało skonstruowane w taki sposób, by wprowadzić warunkowy mechanizm przechodzenia między sekcjami kwestionariusza. Jeśli respondent udzielił w pytaniu nr 3 odpowiedzi negatywnej, pomija on pytania 4 i 5 oraz przechodzi bezpośrednio do pytania nr 6.

Na pytanie 4 odpowiedziało 71 osób. Badani, koncentrując się na swoich indywidualnych doświadczeniach, jako najczęściej zauważaną formę aktywności żołnierzy WOT w ramach działań przeciwpandemicznych na terenie Nowego Sącza, wskazywali wykonywanie wymazów lub wsparcie personelu medycznego przy ich przeprowadzaniu, zarówno w punktach stacjonarnych, jak i mobilnych (tzw. drive-thru) punktach pobrania materiału biologicznego (około 59% wskazań) oraz pomiar temperatury zewnętrznej

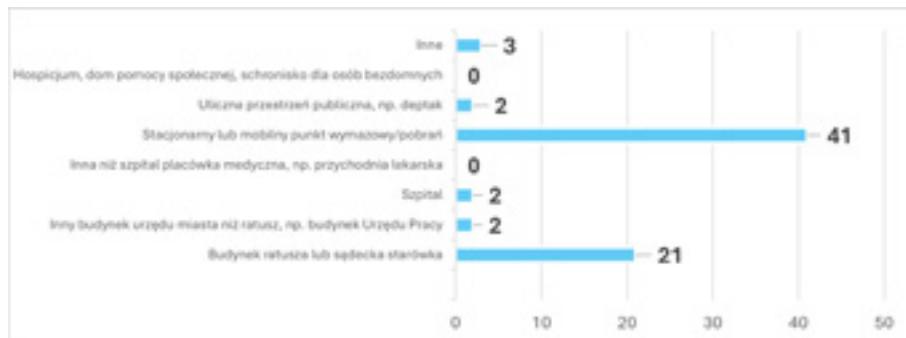
ciała przy wejściach do szpitala, urzędów lub innych budynków użyteczności publicznej (około 28%). Pozostałe odpowiedzi były rzadziej wybierane przez osoby badane i łącznie stanowiły około 13% całości odpowiedzi (Wykres 4).

Wykres 4. Aktywność żołnierzy WOT z zakresu działań związanych z przeciwdziałaniem epidemii COVID-19, z którą respondenci najczęściej mieli styczność na terenie miasta Nowego Sącza, n=71

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

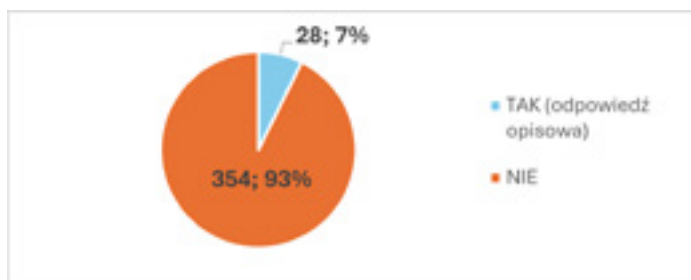
Pytanie nr 5 dotyczyło identyfikacji miejsc w Nowym Sączu, w których respondenci najczęściej obserwowali żołnierzy WOT realizujących działania przeciwpandemiczne. Możliwe odpowiedzi przedstawione uczestnikom badania zostały opracowane na podstawie danych zawartych w załączniku nr 1 oraz w oparciu o informacje publikowane przez lokalne portale informacyjne. Spośród wszystkich badanych, którzy udzielili odpowiedzi na to pytanie (71 osób), niemal 58% wskazało stacjonarny lub mobilny punkt wymazowy/pobrań. Budynek ratusza lub sądecką starówkę wybrało 29% badanych, natomiast „inne” wskazało 4% respondentów, dopisując następujące odpowiedzi: „sąsiednia okolica”, „pod moim domem” oraz „mój dom”. Respondenci wskazywali również: uliczną przestrzeń publiczną, np. deptak (3%), „szpital” (3%) oraz „inny budynek urzędu miasta niż ratusz” (3%) (Wykres 5).

Wykres 5. Miejsce, w którym na terenie miasta Nowego Sącza respondenci najczęściej spotykali żołnierzy WOT wykonujących zadania przeciwpandemiczne, n=71

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Przedstawione na Wykresie 6 odpowiedzi badanych obrazują, że aż 93% pytanym zaprzeczyło byciu informowanym o realizowanych lub planowanych działaniach przeciwpandemicznych WOT. Jedynie 7% udzieliło twierdzącej odpowiedzi.

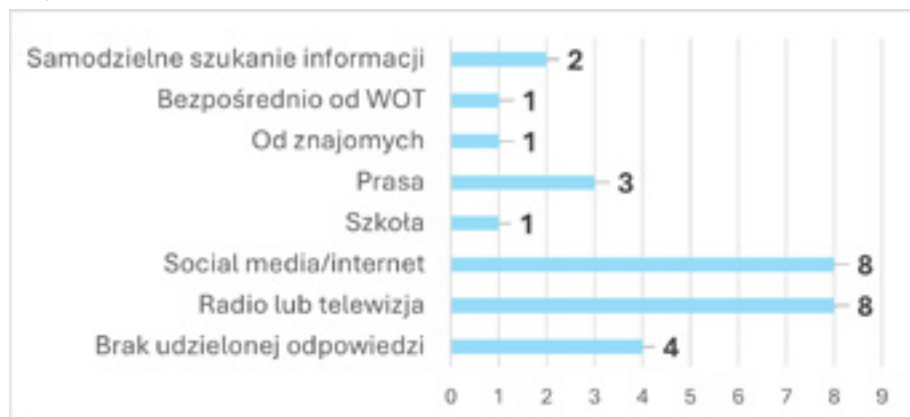

Wykres 6. Opinia badanych na temat występowania procesu informowania o planowanych i/lub realizowanych działaniach WOT na rzecz społeczności lokalnej miasta Nowego Sącza w trakcie stanu epidemii COVID-19, n=382

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

W celu pozyskania pogłębionych informacji na temat sposobu, w jaki badani byli informowani o działaniach WOT, poproszono ich o opisanie swoich doświadczeń. Jako źródło pozyskiwania informacji najczęściej wskazywano media społecznościowe/internet (28%) oraz radio i telewizję (28%). Nieco rzadziej pojawiały się: prasa (11%), samodzielne szukanie informacji (7%), bezpośrednio od WOT (4%), znajomi (4%), szkoła (4%). Czterech badanych

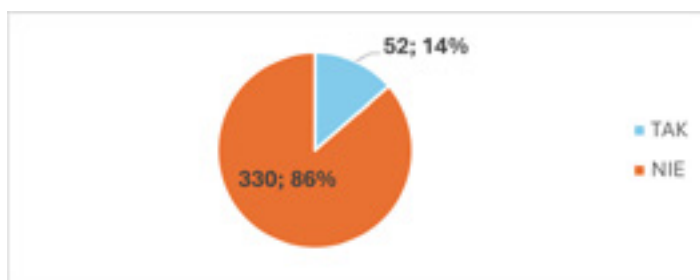
nie udzieliło odpowiedzi na tę część pytania, co stanowi 14% całości wskazań (Wykres 7).

Wykres 7. Sposoby respondentów na pozyskiwanie informacji o działaniach przeciwpandemicznych WOT na terenie miasta Nowego Sącza, n=28

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Pytanie nr 7 dotyczyło zaangażowania żołnierzy WOT w działania pomocowe wobec respondentów lub ich rodzin podczas pandemii. Pozytywną odpowiedź wskazało 14% badanych, natomiast 86% zadeklarowało brak takich interakcji (Wykres 8).

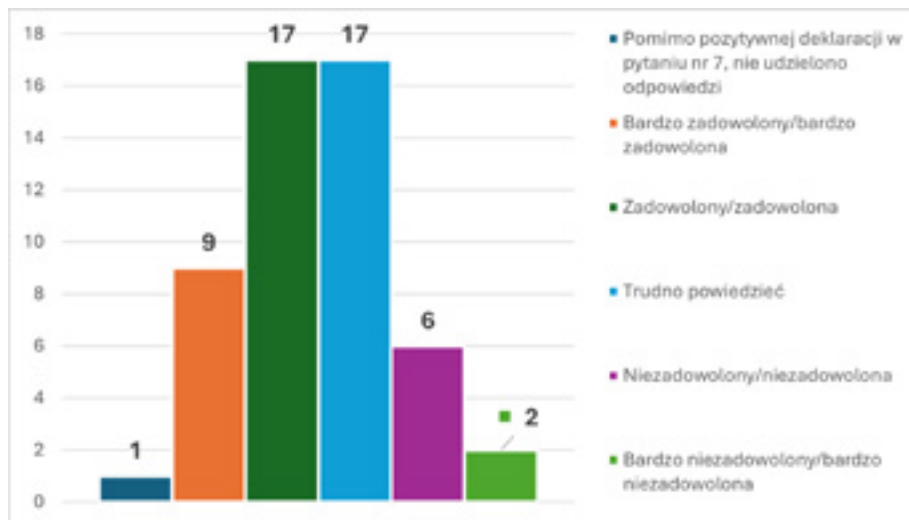

Wykres 8. Występowanie aktywności żołnierzy WOT w związku z realizacją zadań w trakcie stanu epidemii COVID-19 w stosunku do respondentów lub ich rodzin, n=382

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Pytanie nr 8, skierowane do badanych, którzy udzielili pozytywnej odpowiedzi na pytanie nr 7 (52 osoby), dotyczyło ich poziomu zadowolenia z działań WOT w trakcie pandemii COVID-19. Odpowiedź „zadowolony/zadowolona” (33%) oraz „bardzo zadowolony/bardzo zadowolona” (17%)

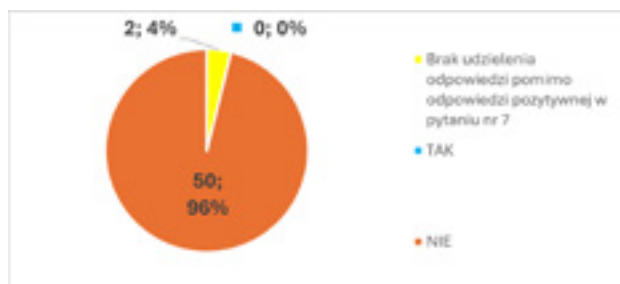
wybrało łącznie 50% respondentów. Opcję „trudno powiedzieć” wybrało 33%, natomiast odpowiedź „niezadowolony/niezadowolona” (11%) i „bardzo niezadowolony/bardzo niezadowolona” (4%) zaznaczyło łącznie 15%. Jeden respondent nie udzielił żadnej odpowiedzi (Wykres 9).

Wykres 9. Ocena zadowolenia respondentów z działań związanych z realizacją zadań w trakcie stanu epidemii COVID-19 podejmowanych przez żołnierzy WOT w stosunku do osób badanych lub ich rodzin, n=52

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

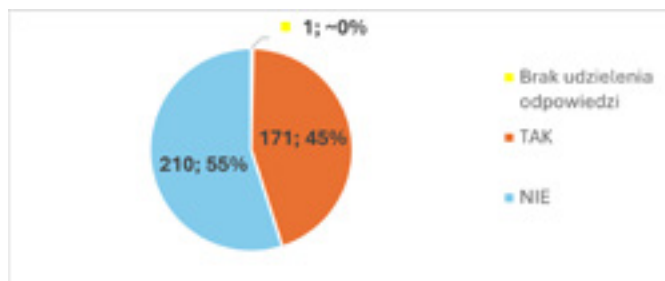
Pytanie nr 9 skierowane do respondentów, którzy byli beneficjentami działań wojskowych opisywanych w pytaniu nr 7 (52 osoby), pozwoliło na weryfikację istnienia mechanizmu „feedback” po zakończeniu realizacji zadań przez WOT. Niemal wszyscy badani przyznali, że nie byli proszeni o ocenę skuteczności oraz poziomu zadowolenia z doświadczonych interakcji z formacją. Dwie osoby nie dokonały wyboru pomimo odpowiedzi pozytywnej w pytaniu nr 7. Żadna z osób nie wybrała odpowiedzi „tak” (Wykres 10).

Wykres 10. Odpowiedzi respondentów dotyczące tego, czy zostali poproszeni o ocenę skuteczności i/lub zadowolenia z podjętych działań przeciwpandemicznych lub udzielonej pomocy ze strony WOT po ukończeniu działań związanych z realizacją zadań w trakcie pandemii COVID-19 w stosunku do badanych lub ich rodzin, n=51

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Wyniki odpowiedzi na pytanie 10 wskazują, że 45% badanych znalazło się w trudnej sytuacji życiowej spowodowanej bezpośrednio skutkami pandemii COVID-19. Nieco ponad połowa pytanych (55%) nie zadeklarowała takiego stanu (Wykres 11).

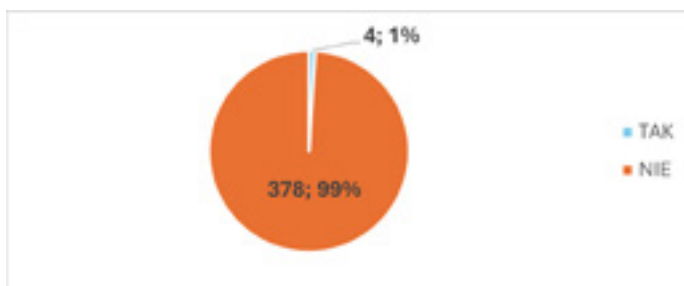

Wykres 11. Liczba respondentów, którzy w trakcie trwania stanu epidemii COVID-19 byli w trudnej sytuacji życiowej spowodowanej sytuacją epidemiczną, w której wymagali uzyskania formy wsparcia (np. socjalnego, zdrowotnego, żywieniowego) lub innej formy pomocy od instytucji państwa, n=382

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Pytanie nr 11 dotyczyło oceny roli instytucji państwowych w identyfikowaniu potrzeb obywateli podczas kryzysu pandemicznego oraz weryfikację efektywności prowadzonej komunikacji WOT ze społecznością lokalną. Zdecydowana większość badanych wskazała, że żołnierze WOT w badanym okresie nie kontaktowali się z nimi w celu ustalenia, czy potrzebują pomocy (99%). Jak zaprezentowano na Wykresie 12, twierdzącej odpowiedzi udzieliły

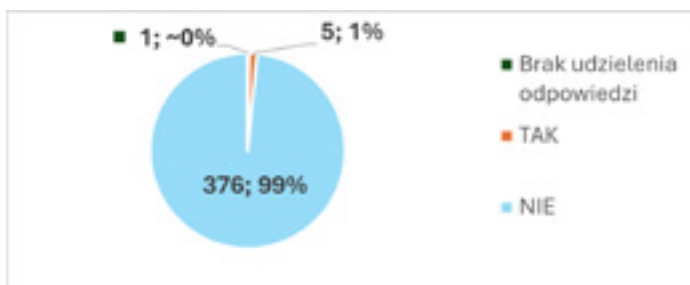
jedynie cztery osoby (około 1%), które w dalszej części formularza wykazały, że były lub są żołnierzami WOT.

Wykres 12. Występowanie kontaktu żołnierzy WOT z respondentami w trakcie trwania pandemii COVID-19 w celu ustalenia, czy potrzebują jakiejkolwiek formy wsparcia, n=382

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

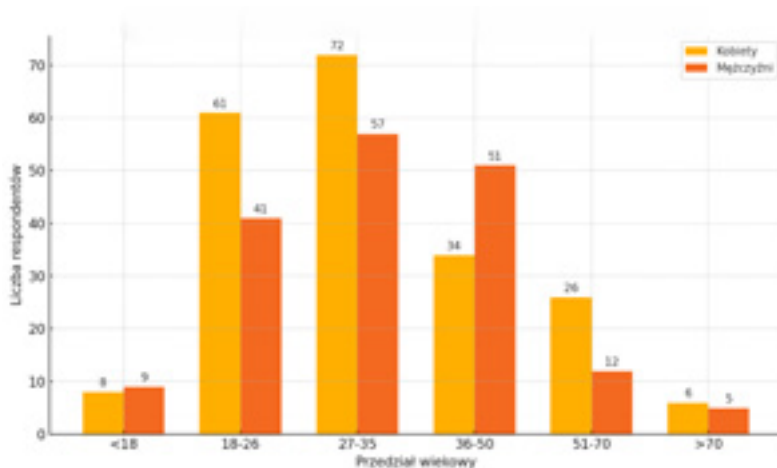
Pytanie nr 12 pozwoliło na identyfikację osób, które aktualnie pełnią lub w przeszłości pełniły służbę w WOT. Blisko 99% odpowiedzi stanowi opcja „nie”. Jedynie 1% respondentów potwierdziło, że jest lub było żołnierzem WOT. Jedna osoba biorąca udział w badaniu nie udzieliła żadnej odpowiedzi (Wykres 13).

Wykres 13. Przynależność respondentów do formacji WOT – obecnie lub w przeszłości, n=382

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Ostatnie dwa pytania kwestionariusza ankiety dotyczyły określenia wieku oraz płci badanych. Kobiety stanowiły 53% wszystkich respondentów, a mężczyźni 47% (Wykres 14). Najliczniejszy przedział wiekowy obejmował osoby w wieku 27-35 lat.

Wykres 14. Rozkład respondentów wg wieku i płci, n=382

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Wyniki badań uzyskane z przeprowadzonego ankietowania zostały omówione w dalszej części artykułu poświęconej wnioskom i rekomendacjom.

Wnioski z badań i rekomendacje

Analiza wyników przeprowadzonych badań wskazuje, że kwestionariusz ankiety dotarł do mieszkańców Nowego Sącza, w konsekwencji odzwierciedlając ich percepcję działań WOT na poziomie lokalnym. Wyniki opierają się na autentycznych doświadczeniach społeczności lokalnej, umożliwiając precyzyjne wnioskowanie o odbiorze działań przeciwpandemicznych WOT w okresie od 20.03.2020 roku do 30.06.2023 roku, co wzmacnia wiarygodność wyciągniętych konkluzji.

Spośród 382 respondentów 53% nie zauważyło obecności żołnierzy WOT w Nowym Sączu podczas pandemii COVID-19. Wyjaśnieniem zaistniałego braku widoczności żołnierzy może być m.in zmienność lokalizacji i godzin pełnienia służby oraz specyfika komunikacji WOT, interwencje ograniczone do konkretnych stref lub ich niewystarczające promowanie. W kontekście budowania poczucia bezpieczeństwa wśród społeczności lokalnej wynik ten skłania do refleksji nad efektywnością strategii operacyjnej i komunikacyjnej.

Najbardziej widocznymi działaniami były te związane z organizacją testów (np. drive-thru) i odbywały się one w stacjonarnych lub mobilnych punktach wymazowych. Fakt, że pozostałe działania były mniej zauważalne, może wskazywać na ich niską częstotliwość występowania lub niski poziom upublicznienia.

Wyniki badania wskazują także na bardzo słaby przepływ informacji o działaniach WOT prowadzonych podczas pandemii COVID-19 na terenie Nowego Sącza. Wśród niewielkiej, poinformowanej grupy najpowszechniejszymi środkami pozyskiwania wiadomości były social media/internet oraz radio/telewizja. Wskazuje to na potrzebę wzmocnienia i rozwoju działań komunikacyjnych i strategii informacyjnej WOT, aby skuteczniej docierać do społeczności lokalnej i budować świadomość społeczną.

Analiza danych ujawnia, że dla dużej części mieszkańców Nowego Sącza aktywność WOT pozostawała poza sferą osobistych doświadczeń. Większość badanych oraz ich bliskich nie miało bezpośredniej styczności z działaniami tej formacji. Oznacza to, że działania przeciwpandemiczne WOT w istotnej większości nie dotyczyły mieszkańców miasta, choć były obecne w społeczeństwie i przestrzeni miejskiej.

Podczas oceniania skuteczności realizowanych przez WOT działań przeciwpandemicznych badani posilkowali się osobistymi doświadczeniami, które charakteryzują się subiektywizmem. Niemniej jednak, pomimo różnic w indywidualnych doświadczeniach respondentów wynikających m.in. ze specyfiki ich interakcji z żołnierzami czy zróżnicowanych oczekiwań, zauważalny jest ogólny trend wskazujący na pozytywną, choć miejscami zbliżoną do neutralnej, ocenę podejmowanych działań.

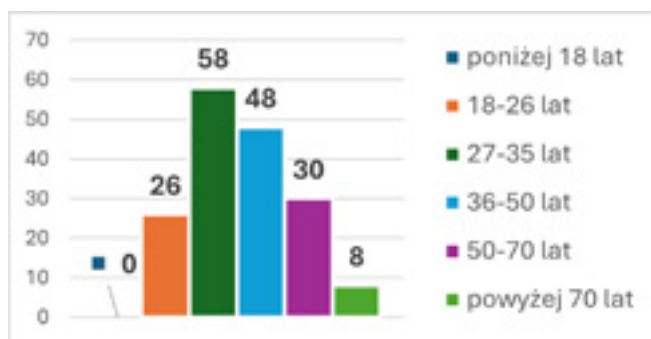
Analiza zebranych odpowiedzi wskazuje na brak istnienia formalnego systemu kompletowania opinii (tzw. feedback), co utrudnia realizację analizy efektywności działań z perspektywy ich beneficjentów. Warto zaznaczyć, że wdrożenie mechanizmów oceny może przyczynić się do poprawy jakości podejmowanych interwencji.

Niespełna połowa respondentów zadeklarowała pogorszenie sytuacji życiowej w związku z pandemią COVID-19. Potwierdza to istotny, choć zróżnicowany wpływ pandemii na codzienne funkcjonowanie mieszkańców Nowego Sącza. Analiza odpowiedzi wskazuje na potrzebę wdrożenia skutecznych systemów wsparcia oraz precyzyjnego określania pomocy w sytuacjach kryzysowych, aby odpowiednio reagować na trudności życiowe osób dotkniętych pandemią.

W badanym okresie u około 99% ogółu badanych nie nastąpił kontakt ze strony żołnierzy WOT w celu ustalenia zapotrzebowania na formy wsparcia. Cztery osoby, które otrzymały taki kontakt, w dalszej części kwestionariusza wykazały, że były lub są żołnierzami WOT, co może wpływać na wiarygodność tych odpowiedzi. Grupa 171 osób potwierdziła, że znalazła się w trudnej sytuacji życiowej wywołanej przez pandemię, z czego tylko jeden respondent zadeklarował, że uzyskał kontakt ze strony WOT, wskazując w późniejszym pytaniu, że jest/był żołnierzem WOT.

Wyniki te wskazują, że pomimo znacznej liczby osób wymagających wsparcia, system kontaktu i oceny potrzeb społeczności lokalnej WOT nie

funkcjonował na terenie Nowego Sącza w sposób systematyczny i nie był efektywnie wdrożony. Dodatkowo, analiza demograficzna ukazuje, że największą grupę osób w trudnej sytuacji życiowej spowodowanej pandemią COVID-19 stanowiły osoby w przedziale wiekowym 27-35 lat, przy czym kobiety stanowiły nieco większy odsetek tej grupy, około 55% (Wykres 15).

Wykres 15. Przedział wiekowy osób dotkniętych trudnościami życiowymi z powodu pandemii COVID-19, z którymi WOT nie nawiązały kontaktu w celu wsparcia, n=170

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Badani w 99% nie byli i/lub nie są żołnierzami WOT, co oznacza, że ocena działań przeciwpandemicznych WOT wśród społeczności lokalnej Nowego Sącza pochodzi głównie od osób postronnych, a tym samym zapewniona jest bezstronność przedstawionych opinii.

Na podstawie przeprowadzonych badań rekomenduje się podjęcie działań usprawniających proces komunikacyjny WOT w relacjach ze społecznością lokalną. Autor postuluje rozbudowę oficjalnych kanałów informacyjnych WOT, w tym mediów społecznościowych, co pozwoli na skuteczniejsze dotarcie do społeczności lokalnych, zwłaszcza w sytuacjach kryzysowych. Ponadto wskazuje na potrzebę prowadzenia kompleksowych kampanii informacyjnych ukierunkowanych na zwiększanie świadomości społecznej dotyczącej realizowanych działań przeciwkryzysowych. Działania te mogą przyczynić się do poprawy sposobu postrzegania WOT w środowiskach lokalnych.

Kolejnym zaleceniem autora jest wprowadzenie systemu kontaktu i zbierania informacji zwrotnej od beneficjentów realizowanych przez WOT zadań przeciwkryzysowych. Mechanizm oceny efektywności podejmowanych działań pozwoli na prowadzenie bieżącej oceny i identyfikację obszarów wymagających poprawy. Umożliwi to podejmowanie adekwatnych decyzji w oparciu o aktualne dane empiryczne.

Zwiększenie widoczności realizowanych działań poprzez ujednolicenie oraz oznakowanie miejsc, w których podejmowane są określone

przedsięwzięcia formacji, może pozytywnie wpłynąć na zauważalność i postrzeganie tych działań przez społeczność lokalną.

Autor rekomenduje wzmocnienie współpracy pomiędzy WOT a instytucjami państwowymi zajmującymi się wsparciem socjalnym i zdrowotnym. Taka integracja pozwoli na bardziej precyzyjne określenie potrzeb społeczności lokalnej oraz zwiększy efektywność interwencji w sytuacjach kryzysowych.

Reasumując, wdrożenie powyżej przedstawionych rekomendacji może znacząco przyczynić się do poprawy jakości i efektywności działań przeciwkryzysowych realizowanych przez WOT, a tym samym korzystnie wpłynąć na poziom zaufania i satysfakcji społecznej wewnątrz społeczności lokalnych. Zaprezentowane wyniki mogą stanowić podstawę do przeprowadzenia dalszych, pogłębionych badań i analiz – szczególnie w kontekście efektywności strategii komunikacyjnej i operacyjnej WOT oraz szczegółowych uwarunkowań ocen beneficjentów w odniesieniu do działań WOT.

Załączniki

Załącznik nr 1 – wiadomość od Eksperta Oddziału Spraw Obronnych Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie, dotycząca wsparcia udzielonego przez 11MBOT w trakcie pandemii COVID-19.

Zaangażowanie Wojsk Obrony Terytorialnej - Pandemia COVID-19

Nie otrzymujesz często wiadomości e-mail z adresu: [redacted]@malopolska.um.gov.pl. [Dowiedz się dlaczego jest to ważne](#)

Dzień dobry,

w nawiązaniu do prośby dotyczącej zaangażowania i postawionych przez Wojewodę Małopolskiego zadań w stosunku do żołnierzy 11 Małopolskiej Brygady Obrony Terytorialnej, realizowanych na terenie miasta Nowego Sącza w trakcie trwania pandemii COVID-19, tj. w terminie 20.03.2020 do 30.06.2023 roku, związanych ze współpracą cywilno-wojskową, dotyczącą wsparcia placówek ochrony zdrowia oraz podmiotów sanitarnych w realizacji zadań w ramach walki z pandemią COVID-19, wsparciu samorządu i NGO w zakresie zaopatrzenia w żywność, sprzęt medyczny i inne produkty dla potrzebujących, w tym dla osób objętych kwarantanną, w związku z podejrzeniem zarażenia wirusem SARS-CoV-2 informuję, że w analizowanym okresie Wojewoda Małopolski dwukrotnie wnioskował o skierowanie wydzielonych sił i środków 11 MBOT do wsparcia administracji publicznej m. Nowy Sącz w zaistniałej sytuacji kryzysowej.

1. 19 czerwca 2020 roku:

Transport środków dezynfekcyjnych oraz środków ochrony osobistej z Wojewódzkiego Magazynu Obrony Cywilnej (Kraków) do jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa małopolskiego. Miejsce dostawy środków dla stobków i klubów dziecięcych – Nowy Sącz dwa punkty (m. in. 7 palet do dezynfekcji). Prośba do 11 MBOT o wydzielenie 2 środków transportowych wraz z kierowcami oraz niezbędną liczbą żołnierzy do załadunku.

2. Od dnia 7 sierpnia 2020:

Pomoc w zakresie pobierania wymazów od pracowników największych zakładów produkcyjnych na terenie Nowego Sącza - w systemie „drive thru” oraz wykonywania zadań związanych z transportem sanitarnym pobranych wymazów. Wydelegowanie 15 zespołów wymazowych do zabezpieczenia 15 punktów pobranych wymazów w systemie „drive thru” oraz wydzielenie niezbędnych środków transportowych do zabezpieczenia przejazdów ww. zespołów i transport pobranych wymazów do wskazanych laboratoriów.

Jednocześnie informuję, że zgodnie z ustaleniami z Dowódcą 11 MBOT, to Dowódca zawsze określał dokładną liczbę żołnierzy i pozostałych środków, jakie delegował do praktycznej realizacji każdego z zadań. Z tego wynika, że dostadane ilości sił i środków dedykowanych do realizacji wszystkich przedsięwzięć znane są tylko i wyłącznie stronie „wojskowej” (11 MBOT). Nadmieniam, że przedsięwzięcie związanych z walką z pandemią COVID-19, w które zaangażowane były siły i środki z 11 MBOT było znacznie więcej, lecz nie jesteśmy w stanie dokładnie doprecyzować, które z nich dotyczyły tylko i wyłącznie m. Nowy Sącz, gdyż wiele szczegółów ustalane było na roboczo i wiele szczegółowych decyzji co do konkr. środków (miejsc, ilości sił i środków itp...) pozostawało w wyłącznej gestii Dowódcy 11 MBOT. Z tego wynika, że to wyłącznie Dowódca 11 MBOT jest dysponentem szczegółowej wiedzy w tym zakresie, więc aby cały projekt badawczy zawierał rzetelne i mające odpowiedzialność w rzeczywistości dane, należy uzyskać więcej precyzyjnych informacji, należałoby wystąpić z analogiczną prośbą, z zachowaniem wszelkich obowiązujących w tej materii zasad i procedur, do 11 MBOT.

Życzę dalszych naukowych sukcesów i powodzeń.

[redacted]
Ekspert
Oddział Spraw Obronnych
Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego
[redacted]@malopolska.um.gov.pl

MAŁOPOLSKI
Urząd Wojewódzki w Krakowie

Administratorem danych osobowych jest Wojewoda Małopolski. Wszelkie informacje na temat przetwarzania danych osobowych w Małopolskim Urzędzie Wojewódzkim w Krakowie można uzyskać pod tym linkiem: <https://chb.malopolska.eu/owu/m-363268/ochrona-danych-osobowych.html>

Ta wiadomość pocztowa może zawierać informacje mające poufny charakter. Jeśli nie jesteś zamierzonym adresem tej wiadomości lub otrzymałeś ją w wyniku błędnej pracy a nieautoryzowane powiadomienie o tym nadawcy i jej usunięcie. Zakazujemy nieuprawnionego kopiowania, ujawnienia lub dalszej dystrybucji informacji zawartych w tej wiadomości są ściśle zabronione.

This e-mail may contain confidential information. If you are not the intended recipient or have received this e-mail in error please notify the sender immediately and destroy this e-mail. Any unauthorized copying, disclosure or distribution of the material in this e-mail is strictly forbidden.

Załącznik nr 2 – kwestionariusz ankiety.

Celem badania jest zebranie informacji na temat percepcji ludności miasta Nowego Sącza w kontekście działań podejmowanych przez WOT związanych z przeciwdziałaniem pandemii COVID-19 w okresie od 20.03.2020 do 30.06.2023 na terenie Nowego Sącza.

Uzyskane wyniki posłużą do poszerzenia wiedzy i sposobu jej pozyskiwania w dyscyplinie nauk o bezpieczeństwie, poprzez wniesienie kluczowych informacji na temat społeczności lokalnej Nowego Sącza oraz formacji zbrojnej i jej działań na rzecz zwalczania sytuacji kryzysowej w percepcji społeczeństwa wspomnianego miasta. Badanie ma charakter anonimowy, a jego wyniki zostaną wykorzystane wyłącznie do celów naukowych.

1. Czy w trakcie trwania stanu epidemii COVID-19 (okres od 20.03.2020 do 30.06.2023) mieszkał/a Pan/Pani na terenie miasta Nowego Sącza?
 - a. TAK,
 - b. NIE.
2. Czy zauważył/a Pan/Pani obecność żołnierzy WOT na terenie miasta Nowego Sącza w trakcie trwania stanu epidemii COVID-19?
 - a. TAK,
 - b. NIE.
3. Czy był/a Pan/Pani świadkiem działań związanych z przeciwdziałaniem pandemii COVID-19 podejmowanych przez żołnierzy WOT na terenie miasta Nowego Sącza?
 - a. TAK,
 - b. NIE.
4. Jeśli na pytanie nr 3 wybrał/a Pan/Pani odpowiedź "NIE" - proszę przejść do pytania nr 6 nie udzielając odpowiedzi na poniższe pytanie:

Proszę wybrać aktywność żołnierzy WOT z zakresu działań związanych z przeciwdziałaniem pandemii COVID-19, z którą najczęściej miał/a Pan/Pani styczność na terenie miasta Nowego Sącza. Dozwolony jest wybór tylko jednej odpowiedzi:

- a. Dostarczanie żywności, środków medycznych lub innych środków dla osób potrzebujących,
- b. samodzielnie prowadzenie lub wsparcie Policji lub innych służb mundurowych przy prowadzeniu kontroli procesu kwarantanny,
- c. wsparcie Policji lub innych służb mundurowych przy realizacji patrołów prewencyjnych,
- d. prowadzenie dostawy i dystrybucji materiałów ochronnych, płynów do dezynfekcji, leków i innych środków medycznych do wskazanych miejsc np. szpitala,
- e. wykonywanie lub wsparcie personelu medycznego przy wykonywaniu wymazów w stacjonarnych lub mobilnych (tzw. drive-thru) punktach pobrania materiału biologicznego,
- f. prowadzenie dekontaminacji izb szpitalnych, karetek pogotowia lub przestrzeni publicznych,
- g. pomiar temperatury zewnętrznej ciała przy wejściach do szpitala, urzędów lub innych budynków użyteczności publicznej.

5. Jeśli na pytanie nr 3 wybrał/a Pan/Pani odpowiedź "NIE" - proszę przejść do pytania nr 6 nie udzielając odpowiedzi na poniższe pytanie:

W jakim miejscu na terenie miasta Nowego Sącza najczęściej spotykał/a Pan/Pani żołnierzy WOT wykonujących zadania w trakcie trwania stanu epidemii COVID-19? Dozwolony jest wybór tylko jednej odpowiedzi:

- a. Budynek ratusza lub sądecka starówka,
- b. inny budynek urzędu miasta niż ratusz, np. budynek urzędu pracy,
- c. szpital,
- d. inna niż szpital placówka medyczna, np. przychodnia lekarska,
- e. stacjonarny lub mobilny punkt wymazowy/pobran,
- f. uliczna przestrzeń publiczna, np. deptak
- g. hospicjum, dom pomocy społecznej, schronisko dla osób bezdomnych,

- h. inne (gdzie?).....
6. Czy i w jaki sposób był/a Pan/Pani informowany/a o planowanych i/lub realizowanych działaniach WOT na rzecz społeczności lokalnej miasta Nowego Sącza w trakcie stanu epidemii COVID-19?
- a. TAK (w jaki sposób?).....
- b. NIE.
7. Czy żołnierze WOT podejmowali działania związane z realizacją zadań w trakcie stanu epidemii COVID-19 lub asystowali w trakcie ich wykonywania w stosunku do Ciebie lub twojej rodziny?
- a. TAK,
- b. NIE.
8. Jeśli na pytanie nr 7 odpowiedział/a Pan/Pani twierdząco, proszę określić swoje zadowolenie z działań związanych z realizacją zadań w trakcie stanu epidemii COVID-19 podejmowanych przez żołnierzy WOT w stosunku do Pana/Pani lub Pana/Pani rodziny.
- a. Bardzo zadowolony/bardzo zadowolona,
- b. zadowolony/zadowolona,
- c. trudno powiedzieć,
- d. niezadowolony/niezadowolona,
- e. bardzo niezadowolony/bardzo niezadowolona,
9. Jeśli na pytanie nr 7 odpowiedział/a Pan/Pani twierdząco, proszę udzielić odpowiedzi na poniższe pytanie:

Czy po ukończeniu działań związanych z realizacją zadań w trakcie stanu epidemii COVID-19 podejmowanych przez żołnierzy WOT w stosunku do Pana/Pani lub Pana/Pani rodziny został/a Pan/Pani poproszony/a o ocenę skuteczności i/lub zadowolenia z podjętych działań lub udzielonej pomocy?

- a. TAK,

- b. NIE.
10. Czy w trakcie trwania stanu epidemii COVID-19 był/a Pan/Pani w trudnej sytuacji życiowej spowodowanej sytuacją epidemiczną, w której wymagał/a Pan/Pani uzyskania formy wsparcia (np. wsparcia socjalnego, zdrowotnego, żywieniowego) lub innej formy pomocy od instytucji państwa?
- a. TAK,
- b. NIE.
11. Czy w trakcie trwania stanu epidemii COVID-19 żołnierze WOT kontaktowali się z Panem/Panią w celu ustalenia, czy potrzebuje Pan/Pani jakiegokolwiek formy wsparcia (np. wsparcie socjalne, zdrowotne, żywieniowe) lub innej formy pomocy?
- a. TAK,
- b. NIE.
12. Czy jest lub był/a Pan/Pani żołnierzem WOT?
- a. TAK,
- b. NIE.
13. Proszę zaznaczyć swój przedział wiekowy:
- a. poniżej 18 lat,
- b. 18-26 lat,
- c. 27-35 lat,
- d. 36-50 lat,
- e. 50-70 lat,
- f. powyżej 70 lat.
14. Proszę zaznaczyć swoją płeć:
- a. Kobieta,
- b. Mężczyzna.

Bibliografia

Książki

- Jakubczak R. (2020). *Powszechna Obrona Terytorialna w bezpieczeństwie narodowym RP*. Fundacja Historia i Kultura. Warszawa.
- Urban A. (2012). *Wpływ ukształtowania przestrzeni publicznej na bezpieczeństwo społeczności lokalnych*. Wydawnictwo Naukowe Akademii Obrony Narodowej. Warszawa.

Rozdziały w pracach zbiorowych i czasopismach

- Fehler W. (2009). *Lokalny wymiar wewnętrznego bezpieczeństwa państwa*. W: Fehler W. (red.). *Bezpieczeństwo w środowisku lokalnym*. Warszawa.
- Gąsiorek K., Marek A. (2020). *Działania WOT podczas pandemii COVID-19 jako przykład wojskowego wsparcia władz cywilnych i społeczeństwa*. „Wiedza Obronna. Kwartalnik Towarzystwa Wiedzy Obronnej”, tom 272 nr 3. Warszawa.
- Jabłońska K., Sobieraj A. (2013). *Metodyka dobierania próby badawczej w naukach społecznych*. „Bezpieczeństwo i technika pożarnicza”, tom 32, wydanie 4. Józefów.
- Jakubczak R. (2020). *Komponenty Sił Zbrojnych w obronie narodowej Polski*. W: Jakubczak R. (red.). „Współczesna obrona narodowa”. Fundacja Historia i Kultura. Warszawa.
- Mazur J. (2017). *Profilaktyka w lokalnej społeczności jako przeciwdziałanie zagrożeniom – czynniki sprzyjające i bariery*. Refleksja socjologiczna. W: Wilk-Woś Z. (red.). *Bezpieczeństwo i zarządzanie kryzysowe. Bezpieczeństwo społeczności lokalnych. Przedsiębiorczość i zarządzanie* (Tom XVIII, zeszyt 5, część III). Wydawnictwo Społecznej Akademii Nauk. Łódź-Warszawa.
- Molek W., Stec K., Marciniak, R. (2011). *Zarządzanie kryzysowe w systemie kierowania bezpieczeństwem narodowym*. „Bezpieczeństwo Narodowe” nr 17.
- Żukowski P. (2020). *Rola Terytorialnej Służby Wojskowej w systemie bezpieczeństwa militarnego Rzeczypospolitej Polskiej*. „Studia Bezpieczeństwa Narodowego”, 17(1).

Akty prawne

- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii, Dz.U. 2020 poz. 491.
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 14 czerwca 2023 r. w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego, Dz.U. 2023 poz. 1118.

Strony internetowe

Zadania WOT. <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/zadania-wot> [dostęp: 04.03.2025].

Tratkiewicz S., Wróbel I. *Działania realizowane przez WOT w celu zapewnienia wsparcia podmiotom układu pozamilitarnego w czasie trwania pandemii COVID-19*. Rządowe Centrum Bezpieczeństwa. <https://www.gov.pl/web/rcb/dzialania-realizowane-przez-wot-w-celu-zapewnienia-wsparcia-podmiotom-ukladu-pozamilitarne-go-w-czasie-trwania-pandemii-covid-19> [dostęp: 11.03.2025].

Informator statystyczny – miasto Nowy Sącz 2024 – GUS. https://krakow.stat.gov.pl/download/gfx/krakow/en/defaultaktualnosci/1090/4/14/1/informator_statystyczny__miasto_nowy_sacz_2021.pdf [dostęp: 15.06.2024].

Spis wykresów

- Wykres 1. Miejsce zamieszkania respondentów w trakcie trwania stanu epidemii COVID-19 (okres od 20.03.2020 do 30.06.2023), n=382
- Wykres 2. Czy respondent zaobserwował obecność żołnierzy WOT na terenie miasta Nowego Sącza w trakcie trwania stanu epidemii COVID-19? n=382
- Wykres 3. Czy respondent był świadkiem działań przeciwpandemicznych, realizowanych przez WOT w Nowym Sączu? n=382
- Wykres 4. Aktywność żołnierzy WOT z zakresu działań związanych z przeciwdziałaniem epidemii COVID-19, z którą respondenci najczęściej mieli styczność na terenie miasta Nowego Sącza, n=71
- Wykres 5. Miejsce, w którym na terenie miasta Nowego Sącza respondenci najczęściej spotykali żołnierzy WOT wykonujących zadania przeciwpandemiczne, n=71
- Wykres 6. Opinia badanych na temat występowania procesu informowania o planowanych i/lub realizowanych działaniach WOT na rzecz społeczności lokalnej miasta Nowego Sącza w trakcie stanu epidemii COVID-19, n=382
- Wykres 7. Sposoby respondentów na pozyskiwanie informacji o działaniach przeciwpandemicznych WOT na terenie miasta Nowego Sącza, n=28
- Wykres 8. Występowanie aktywności żołnierzy WOT w związku z realizacją zadań w trakcie stanu epidemii COVID-19 w stosunku do respondentów lub ich rodzin, n=382
- Wykres 9. Ocena zadowolenia respondentów z działań związanych z realizacją zadań w trakcie stanu epidemii COVID-19 podejmowanych przez żołnierzy WOT w stosunku do osób badanych lub ich rodzin, n=52
- Wykres 10. Odpowiedzi respondentów dotyczące tego, czy zostali poproszeni o ocenę skuteczności i/lub zadowolenia z podjętych działań przeciwpandemicznych lub udzielonej pomocy ze strony WOT po ukończeniu działań związanych z realizacją zadań w trakcie pandemii COVID-19 w stosunku do badanych lub ich rodzin, n=51

Wykres 11. Liczba respondentów, którzy w trakcie trwania stanu epidemii COVID-19 byli w trudnej sytuacji życiowej spowodowanej sytuacją epidemiczną, w której wymagali uzyskania formy wsparcia (np. socjalnego, zdrowotnego, żywieniowego) lub innej formy pomocy od instytucji państwa, n=382

Wykres 12. Występowanie kontaktu żołnierzy WOT z respondentami w trakcie trwania pandemii COVID-19 w celu ustalenia, czy potrzebują jakiegokolwiek formy wsparcia, n=382

Wykres 13. Przynależność respondentów do formacji WOT – obecnie lub w przeszłości, n=382

Wykres 14. Rozkład respondentów wg wieku i płci, n=382

Wykres 15. Przedział wiekowy osób dotkniętych trudnościami życiowymi z powodu pandemii COVID-19, z którymi WOT nie nawiązały kontaktu w celu wsparcia, n=170

Streszczenie

Wojska Obrony Terytorialnej (WOT), będące piątym rodzajem Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, realizują zadania w stałych rejonach odpowiedzialności, podejmując działania na rzecz bezpieczeństwa społeczności lokalnej w dynamicznie zmieniającym się środowisku. Pandemia COVID-19, która w latach 2020–2023 oddziaływała na cały obszar Polski, znacząco wpłynęła na sposób postrzegania kwestii bezpieczeństwa na wielu płaszczyznach. W kontekście przeciwdziałania skutkom pandemii, działania przeciwkryzysowe WOT na terenie Nowego Sącza zostały poddane ocenie oraz ewaluacji przez lokalną społeczność. Badania przeprowadzone od czerwca do października 2024 roku dostarczyły danych dotyczących sposobu postrzegania przez mieszkańców aktywności realizowanych przez WOT w ramach działań przeciwkryzysowych związanych ze zwalczaniem pandemii COVID-19. Analiza zdolności przeciwpandemicznych WOT wykazała, że działania formacji były przedmiotem zróżnicowanych, często krytycznych ocen społeczności lokalnej. W wielu przypadkach odnotowano brak przekonania co do tego, że podejmowane przez WOT działania odpowiadały rzeczywistym potrzebom społecznym. Uzyskanie wiedzy na temat oceny, świadomości i percepcji tych działań umożliwia lepsze dostosowanie przyszłych przedsięwzięć do potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej. Przeprowadzone badania stanowią integralną część projektu naukowego finansowanego z funduszu wewnętrznego Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie – Projekty Badawcze Doktorantów Szkoły Doktorskiej (PBSD).

Territorial Defence Forces of Poland in the Face of the COVID-19 Pandemic: Perception of the Local Population of Nowy Sącz

Abstract

The Territorial Defence Forces (WOT), which constitute the fifth branch of the Armed Forces of the Republic of Poland, operate in fixed areas of responsibility, undertaking activities aimed at ensuring the safety of local communities in a dynamically changing environment. The COVID-19 pandemic, which affected the entire territory of Poland between 2020 and 2023, significantly influenced the perception of security issues

on many levels. In the context of counteracting the pandemic, the crisis response activities of the WOT in the Nowy Sącz area were evaluated by the local population. Research conducted from June to October 2024 in Nowy Sącz provided information on how residents perceived the WOT's crisis response activities related to countering the pandemic. The analysis of the WOT's counter-pandemic capabilities revealed that the formation's actions were often critically assessed by the local community. In many cases, there was little conviction that these actions addressed the actual needs of society. Gaining knowledge about the assessment, awareness, and perception of the WOT's activities allows for a better adjustment of future actions to the needs and expectations of the local community. The research constitutes an integral part of a scientific project funded from the internal funds of the University of the National Education Commission in Kraków – Doctoral Students' Research Projects of the Doctoral School (PBSD).

Słowa kluczowe: Wojska Obrony Terytorialnej, pandemia COVID-19, bezpieczeństwo, społeczność lokalna

Keywords: Territorial Defence Forces of Poland, COVID-19 pandemic, security, local community